
• INFORMÁCIE •

Josef Harna odišiel

Na začiatku júla 2015 sme sa poslednýkrát rozlúčili s doc. PhDr. Josefom Harnom, CSc., dlhoročným externým spolupracovníkom Ústavu politických vied SAV, vedeckým pracovníkom Historického ústavu AV ČR. Bol rodákom z moravských Radslavíc (* 5. júla 1939) na pomedzí Hanej a Podhostýnskeho kraja, a svoj pôvod nezaprel. Aj vďaka jeho bodrosti a otvorenosti sa formovali bezprostredné kontakty, tvorivá pracovná súčinnosť a priateľstvo.

Po absolvovaní histórie a češtiny na Filozofickej fakulte v Brne nastúpil do vtedajšieho systému aspirantúry na brnianskej pobočke Historického ústavu ČSAV. Ešte za uvoľnenia v závere šesťdesiatych rokov úspešne obhájil kandidátsku dizertáciu. Atmosféra neskorej normalizácie ho síce vyštvala z Brna, ale presun do Prahy mu skutočne priniesol uplatnenie v zmysle princípu „pod svietnikom býva tma“. V pražskej centrále Historického ústavu pôsobil až do svojej emeritúry; aj potom ešte intenzívne vedecky pracoval. Ako externého učiteľa ho v závere jeho vedeckej dráhy angažovala filozofická fakulta olomouckej univerzity.

Josef Harna sa stal medzinárodne rešpektovaným špecialistom na politický systém medzivojnového Československa. Dôkladne analyzoval už fázu zlomu 1918 a razantnej transformácie do politického systému nad skutočne otvorenou spoločnosťou. Špeciálne sa venoval aj jednotlivým politickým stranám, najintenzívnejšie vnútornej štruktúre aj politickému pôsobeniu agrárnikov, sociálnych demokratov a národných socialistov vrátane ich slovenských vetiev. Študoval aj jednotlivé politické osobnosti, ich individuálne aktivity vnútri strán, ako aj v kľúčových inštitúciách československého politického systému, počnúc parlamentom a vládou. Venoval sa aj štúdiu kultúry medzivojnového Československa, v tom aj otázke, ako politický systém otváral priestor pre slobodu a intenzifikáciu kultúrnej tvorivosti aj ako sa formovala a transformovala politická kultúra v tej dobe. Nezabúdaj ani na konfrontáciu s politickými systémami ďalších krajín širšej strednej Európy. Za jeho opus magnum považujeme spis *Konsensus a kompromis* z roku 2013, syntetizujúci budovanie politického systému prvej československej republiky. Predstavu o objeme aj význame jeho diela nám priblíži zistenie, že v českej národnej databáze historických vied, vedenej od roku 1990 (ktorá je hodnotená ako druhá najkvalitnejšia v Európe po britskej), nájdeme 125 evidovaných položiek od J. Harnu, v rakúskej databáze vedy nájdeme 55 položiek.

Jeho dielom je tiež časopis *Moderní dějiny*, ktorý dlhé roky redigoval. A vytváral v ňom priestor aj pre štúdie o slovenskej problematike a pre štúdie od slovenských autorov. Svet slovenskej vedy ho spozná tiež ako spoluzakladajúceho člena Slovensko-českej komisie historikov.

Vo vzťahu k Ústavu politických vied SAV treba vyzdvihnúť jeho zapojenie sa do dlhodobej výskumnej úlohy „osobnosti slovenskej politiky“ a do príslušných prezentácií výsledkov. V tom pripomeňme aspoň Dni Milana Hodžu v Martine a pravidelné každoročné vedecké konferencie s tým spojené. Samotnému Milanovi Hodžovi sa venoval veľmi intenzívne a s originálnymi

prístupmi. Pripomeňme aspoň toľko, že je jedným z tých dvoch vedeckých pracovníkov, ktorí prekročili zlozvyk elegantného obchádzania skutočnosti, že nedokončené súborné vydanie Hodžových spisov bolo dovedené iba do roku 1932. Dal sa teda do náročného vyhľadávania a analyzovania neskorších Hodžových štúdií a článkov, s prekvapivými výsledkami.

Na Hodžových dňoch vystúpil naposledy v júni 2014 s prenikavou štúdiou k Hodžovým mimovládny zahraničnopolitickým aktivitám, uplatňovaným cez sieť medzinárodných kontaktov Československej akadémie poľnohospodárskej. Vtedy za svoj prínos k štúdiu Milana Hodžu a ďalších slovenských politikov bol aj ocenený pamätnou Medailou Milana Hodžu 2014. Aj tohto roku sa pripravoval pricestovať do Martina s príspevkom o pôsobení Ivana Markoviča v medzivojnovom parlamente. Už sa nepodarilo. Hrou osudu deň a mesiac jeho odchodu z tohto sveta sú identické s údajmi Milana Hodžu – 27. júna, iba ich delí presne 71 rokov.

Nezabudneme naňho.

Vladimír Goněc